

ANTRACITNIH
PREMOGARJEV SKO-
PO GOTOVO NE BO.

...v pogajanjih je bil kon-
...je bilo od strani pre-
...lastnikov ustrezno vsaj
...zahtevam premogarske
...unije.

MAGOVNIŠKI BARONJE
NODO VEČ ODTEGOVA-
DENARJA ZA STR-
LIVO IN GORIVO.

York, N. Y. — Pot za pre-
...premogarske stavke, ki
...naj prišla dne 1. septem-
...poteče sedanja mezdna
...je odprlo posredovanje
...premogovne komisije s
...da je premošten zastanek v
...med premogarsko u-
...in premogovniški lastniki.
...lastniki premogarske unije so
...premogovni komisiji u-
...svoje zahteve po uved-
...tegovalnega sistema za po-
...niških prispevkov, če pre-
...lastniki odgovoriti od de-
...plaš prispevke za smod-
...gorivo.

...premogarski predlog je pre-
...komisija vročila lastni-
...na posebni konferenci s nj-

...lastniki so rekli, da bodo od-
...na ta predlog prihodnji
...med česar je bilo pogaja-
...odgovoreno na tisti dan. Ali se
...dan sveder so naznanili last-
...da so se odločili sprejeti u-
...zahteve v polnem obsegu.
...sedna pogajanja, ki so bila
...kinjena pred dvema tednoma,
...bodo sedaj zopet pričela.

...hoji, uradniki premogarske u-
...in zastopniki premogovniških
...stavkov se jutri zopet sudejo v
...na premogovno komisijo, da
...dobra pogovore s položaju,
...na nadaljujejo mezdna po-
...njanja.

...tako je sedaj čisto gotovo,
...ne bo mezdno vprašanje več
...le ovir obratovanje v rovin-
...dale premoga. Ker je sedaj za-
...odtegovalnega sistema reše-
...ne da izravna vse druge
...me točke brez stavke. Tega
...prijanja sta sedaj obe stranki.

...vsej so bili lastniki proti
...magorskemu ponudku, ki ga
...predložil John Lewis glede na
...govorni sistem, ali kmalu po-
...na je poslal Warriner zvezni
...njemu naslednje pismo:

"Antracitni lastniki jemljejo z
...svetovnim na znanje, da so
...stavljene unijaki zastopniki u-
...biti zahtevo števil. 1., če pre-
...lastniki odgovoriti od pre-
...niških plaš zneske za strel-
...in gorivo.

"Lastniki sprejemajo ta pred-
...Pripravljeni so sprojeti v po-
...točko, po kateri ne bodo
...smeli odgovoriti izdatke za
...in strelivo od premogar-
...mezd.

"Če žele uslužbeni, da bodi
...stavljeno dosežanje odtegoval-
...so lastniki pripravljeni ugo-
...te želji. Sedanja praksa je
...uvedena, ker je bilo tako po-
...prijanje ugodno za delavce. Od-
...ta te prakse bo utegnila na-
...staviti precej neugodnosti in sit-
...ni uslužbenem. Ali lastniki ho-
...iti delavcem v tem oziru na
...ter z njimi vred najti način
...zanjanja, ki bo stremilo za o-
...blanjen novega položaja."

"Lastniki niso odgovorili na dve
...pri poročili, ki ju je izdal u-
...predsednik Lewis.

V enem je Lewis protestiral
...temu, da bi dovajali last-
...zasebne detektive neodgovor-
...in dvomljivega značaja v
...rešitno okrožje.

V drugem zahteva Lewis na-
...daje točke:

1. Uvedba osemurnega delavni-
...po vseh antracitnih premogo-
...namesto deveturnika, ki je
...nekod še v veljavi.

2. Privolitev približno dvajset-
...medznanega mezdne poviška.

3. Priznanje odtegovalnega si-
...na, če ne odpravijo tega last-
...na na svoji strani.

Govor "Jimmie Higgins" je
...dne ameriškega proletar-
...ob časi velika vojna. Dohi se
...Kajkvezi matič S. H. F. J.

Pregled dnevnih de-
godkov.

Amerika.

Lewis je v imenu rudarjev s
...polja antracitnega premoga skle-
...nil kompromis z baroni premoga.
...Stavke ne bo.

Mehiško-ameriška pogajanja so
...zaključena in zapisnik je podpi-
...san.

Amerika ne izpremeni svojega
...stališča glede vojnih dolgov in
...evropske reparacijske krize.

Illinoiški governor Small je
...vzel mnogo točk iz programa far-
...marske-delavske stranke, ko je
...naznanil ponovno kandidaturo.

"Osemurnik v jeklnah je
...bluff", pravi Gompers.

Osemindvedeset rudarjev je
...mrtvih v Kemmereru, Wyo.

Napad z revolverji na kukluk-
...se v Steubenville, O.

Inozemstvo.

Nemčija išče stikov s Francijo
...za poravnanje spora.

Francoski imperialisti razglašili
...svoje tajne cilje.

Irski republikanski voditelj Va-
...lera je aretiran.

Radiš je baje pobegnul iz Hrva-
...ške.

SMALL SI JE OSVOJIL
PLATFORMO F. L. P.

Unijaki načelnik John Walker je
...dejal, da daje governor s svojimi
...političnim smernicami največ u-
...panja za poljedelske in industri-
...ske delavce.

Kankakee, Ill. — Po eni naj-
...večjih in najzanimivejših politi-
...nih demonstracij v državni zgo-
...dovini, po demonstraciji, na ka-
...teri je governor Small naznanil
...svojo kandidaturo za zopetno iz-
...volitev, so ali republikanski vo-
...ditelji iz vseh krajev te države na
...pokopališče ter stali sklonjenih
...glav ob grobu pokojne governe-
...rjeve žene Ide Small.

Governerjeva žena je umrla
...tako potem, ko je bil governor
...lani oproščen vsake krivde in kaz-
...ni na sodišču v Waukeganu. To-
...daj je bilo rečeno, da je tisto po-
...litično preganjanje povzročilo
...njeno smrt.

Smrt za razglasenje governerje-
...ve kandidature je bil največja po-
...litična demonstracija v zgodovini
...tega okraja.

Na tisoče in tisoče illinoiških
...volitev obojega spola je prišlo iz
...vseh krajev te države. Niti pol
...obklovalcev ni moglo v veliko
...zborovalno dvorano, in več shod-
...ov je bilo zastranega kar na
...prostem.

Mesto je bilo v praznični obli-
...ki in narodnih zastavah. Domala
...vsak kraj v državi je poslal svo-
...jo delegacijo, da pomaga mestu
...Kankakee počastiti njegovega
...odličnega meščana.

Governor Small je naznanil
...svojo kandidaturo na podlagi
...platforme, ki jo zagovarja kme-
...lo-delavska stranka v Minnesoti
...in Wisconsinu.

Nekaj posebnega in izrednega
...na tej skupščini je bil govor Jo-
...hna Walkera, ki je predsednik
...državne delavske federacije. Wal-
...ker je dejal med drugim, da nudi
...governerjeva kandidatura edino
...upanje za kmete in industrijske
...delavce v prihodnji kampanji.

Mojke, predstavljajoči združe-
...ne rudarje in kmete, so govorili
...pred Walkerjem ter pozivljali o-
...broj, naj se združi ter deluje
...jo za Smallovo izvolitev.

Rečeno je bilo, da pride med
...potekom volilne kampanje do
...spojitve obeh slojev po celi drža-
...vi.

Govori raznih mož so trajali več
...ur. In v vseh je bil hudo napadan
...državni generalni pravdnik Brun-
...dage. Bivši sodnik Harry B. Mil-
...ler ga je imenoval "šlevo", v čem-
...er mu je burno pritrdjevalo na
...tisoče in tisoče zborovalcev.

Šele ob šestih zvečer je bila
...predstana platforma, ki so jo zbo-
...rovalci sprejeli z navdušenjem.
...Nato je nastopil governor Small.

(Dolje na 3. strani.)

NEMČIJA IŠČE POTA ZA
POBOTANJE S FRANCJO.

Mogoče prevzame francoski dolg
...Združenim državam, ako Fran-
...cija zniža vsoto odškodnine.

NEMIRI V NEMOVI SE PO-
LEGAJO.

Berlin, 16. avg. — Stresman-
...vla vlada se je pričela baviti z
...dvema najtežjima problemoma:
...prvič, kako ustvariti slabo podla-
...go nemakemu denarju z ogromnim
...davnim programom in drugič,
...kako doseči sporazum s Francijo.

Iz gotovih virov se poroča, da
...namerava nemška vlada predlo-
...žiti Franciji načrt, na podlagi ka-
...terege Nemčija prevzame dolg
...Francije Združenim državam, če
...francoska vlada pristane na zniža-
...nje celokupne odškodnine. O tem
...načrtu se še nekaj časa govori v
...Berlenu, toda zdaj je prvič prišel
...v resno razpravo. Kakor se čuje,
...so socialisti naklonjeni temu na-
...črtu. Ako se vlada odloči za ta
...načrt, tedaj pošlje noto Franciji,
...Angliji in Ameriki z izjavo, da
...Nemčija zdaj priznava, da je treba
...rešiti istočasno s vprašanjem repara-
...cij tudi vprašanje mednarodnih
...vojnih dolgov, ker obe vprašanji
...sta neločljivi.

Druga vest, ki kroži v Berlinu,
...je, da nemški industrijski zopet
...razpravljajo o načrtu za delitev
...vodstva nemških industrij s fran-
...coskimi industrijskimi. Načrt je
...delo nemškega industrijskega A-
...bolda Reehberga. Reehberg je ve-
...rajinformiral ameriške poroče-
...valce, da edina ovira za izvedbo
...načrta je še vprašanje, dali naj
...imajo Nemci ali Francozi večino
...kontrol nad nemškimi industri-
...jami. Francozi zahtevajo 51 od-
...stotkov, Nemci pa ponujajo 30 od-
...stotkov novih deležev.

Socialisti so optimistični. "Vor-
...waerta", glasilo združenih sociali-
...stav, piše, da je upati, da bodo
...zdaj Stinnes in drugi milijardarji
...plačali svoje deleže davkov in po-
...sojili vladi.

Skraini nacionalisti, komunisti
...in bavarški klerikalci, ki so ob-
...enem monarhisti, nadaljujejo na-
...pade na Stresmannovo vlado.

Marka je večerj pokazala ne-
...koliko stabilnosti in s kmetov je
...prišlo precej živil v Berlin in dru-
...ga mesta.

Berlin, 16. avg. — Stavkovno
...gibanje v Nemčiji je ponehalo, iz-
...vzemki na Saksu, kjer se nadi-
...ljujejo nemiri.

V Aix la Chapelle, ki je pod
...belgijsko okupacijo, je obredno
...stanje. Večkrat so bili tam krvavi
...izgredi, v katerih je obležalo 30
...mrtvih. Trgovine so zaprte in
...ljudske množice oblegajo kolo-
...vor, kjer zasigajo prihajajoča ži-
...vila.

Vlada je dala nabiti plakate po
...Berlinu, na katerih naznanja, da
...so industrijski doli vladi dvanajst
...in pol milijona dolarjev na razpo-
...lago za nakup živeža in večje za-
...loge masti in masla so na potu v
...mesto; vlada poziva ljudstvo, naj
...ne ovira z izgredi razdeljevanja
...živil.

Drugo vladno naznanilo, ki je
...povzročilo med ljudstvom veliko
...nezadovoljnost, se glasi, da se
...precej poviša vozšina na železni-
...cah.

Iz Halla je prišla vest, da so iz-
...gredniki v Seitzu snoči naskočili
...mestne ječe, premagali vojaško
...stražo, razbili vrata in izpustili
...vse jetnike.

Za papirnate marke se ne zme-
...nihi več. Trgovci in odjemalci so
...se lotili primitivnega barantanja
...in zamenjavanja blago za blago.
...Celo sodišča nalagajo globo v bla-
...gu in ne več v denarju. Večkrat
...je bil neki špekulant obsojen na pla-
...čilo 600 funtov briketov, ki mo-
...rajo biti dostavljeni v dveh te-
...dnih. Delavci tudi prejema pla-
...če v živilih. Navadna vrednostna
...mera je funt surovega masla. Med
...delavci je zdaj slišati razgovor:
..."Zadnji teden sem zaslužil pet kil
...masla, ta teden pa samo tri."

Ali želiš stati pravilno pisat in
...čitat angličko? Naroči si "Ste-
...vensko-angličko slovnico", katero
...je izdala in ima na prodaj Knji-
...ževna matič S. H. F. J.

KOMU SLUŽIJO ŠERIFI.

Washington, D. C. — (Fed.
...Press.) V šigavi službi so ne-
...kateri šerifi, dokazuje pročitlo
...dobrodelnih organizacij, ki je
...bilo predloženo zvezni premo-
...govni komisiji. Poročilo, ki se
...nanaša na razmero rudarjev v
...neunijskih okoliših, se med dru-
...gin glasi, da je šerif okraja
...Somerset v Pennsylvaniji pre-
...jel \$40,000 nagrade, ker je po-
...sodil šerifsko deputije premo-
...govniškim magnatom tekom
...zadnje stavke.

AMERIKA NE IZPRE-
MENI SVOJEGA
STALIŠČA.

O kakem posredovanju v repara-
...cijski krizi ali popustitvi glede
...dolgov se ni govora.

Washington, D. C. — Vsak vti-
...v inozemstvu, da je ameriška vla-
...da izpremenila svoje stališče glede
...reparacijskih homatij in vojnih
...posojil in da je zanj pripravljena
...posredovati med Anglijo in Fran-
...cijo ali celo privoliti v delno ali
...popolno črtanje ameriških vojnih
...posojil zaveznikom je absolutno
...brez podlage.

Tako se glasi izjava iz Bele hiše,
...ki je bila objavljena v sredo zve-
...čer.

Poročilo iz Londona, da je pre-
...sednik Coolidge pripravljen po-
...sredovati v sedanjih reparacijski
...krizi med zavezniki, je istotako
...neresnično. "Coolidge se bo držal
...programa pokojnega Hardinga,
...kar se tiče teh vprašanj. Stališče
...Združenih držav glede reparacij
...in vojnih dolgov, ki ga je označil
...državni tajnik Hughes v New
...Havenu v zadnjem decembru, je
...še vedno neizpremenjeno.

Administracija se kajpada za-
...nimajo za potek sedanjih dogodkov
...v Evropi in skrbno proučuje poro-
...čila iz Londona, Pariza in Berlina,
...ampak o kakih aktivnih vlogi ameri-
...ške vlade v sedanjih krizi se ni go-
...vora.

Osemurnik v jeklnah
je bluff!

Tako namreč pravi sam Samuel
Gompers, predsednik A. F. of L.

Chicago, Ill. — Samuel Gomp-
...pers, predsednik Ameriške delav-
...ske federacije, je toliko previden,
...da se danes ne verjame, da je
...osemurni delavnik v jeklnah
poklonjen jeklarskim delavcem od
...jeklarskega trasta, res to, kar bi
...moral biti.

Gompers je dejal v sredo v In-
...tervjuju, ko se je mudil v Chica-
...gu na konvenciji unije smotkar-
...jev, da uvajanje "osemurnika"
...v nekaterih tovarnah je še vedno
...bluff. Večina delavcev, katerim je
...bil znižan dvanajsturnik, ni dobila
...osemurnika, temveč deseturnik;
...oni pa, ki so dobili osemurnik,
...imajo zdaj manjšo mezdo.

Jeklarski trust — je rekel Gomp-
...pers — trdi, da ga bo stalo 43
...dolarjev letno za popolno skrajša-
...nje delavnika na osem ur. Kakor
...je pokazal začetek, bodo te stro-
...ške nosili delavci, valed česar ne
...bodo dosti na boljem.

Kitajska priporna Sovjetsko
Rušijo.

Peking, 16. avg. — Odposlane
...Sovjetske Rusije Karahan je zdaj
...na poti v Peking, kjer se bodo
...vršila pogajanja za vpostavljenje
...diplomatskih stikov med Kitajsko
...in Rušijo. Glavna točka pogajanja
...bo Vzhodna kitajska železnica v
...Sibiriji, katere bi sovjeti radi do-
...bili pod svojo kontrolo.

Krvavi volni boji na Irskem.

Dublin, 16. avg. — Eden repu-
...blikani je bil ubit in dva pristala
...Sveobodne države sta bila ranjena
...v krvavih volnih izgredih, ki so
...se vršili danes v Bantryju.

Republikanci so dvignili vihar
...prytesta zoper artiranje de Vale-
...re. Vlade oblasti izjavljajo, da
...bo de Valera zaprt do konca volil-
...ne kampanje zaradi "varnosti
...države".

KONVENČNI ZAPISNIK
MEHIŠKO-AMERIŠKIH
POGAJANJ PODPISAN.

Ameriška poslanca bosta v krat-
...kem odšla v Washington, da pre-
...lošita zapisnik in vse konvencije
...predsedniku Coolidgeu in državne-
...mu tajniku Hughesu.

PREDSEDNIK BO POTEM
KMALU IMENOVAL AME-
RIŠKEGA VELEPOSILA-
NIKA ZA MEHIKO.

Mexico City, Mehika. — Zapi-
...sik konference med zastopniko-
...ma Združenih držav in onima me-
...hiške vlade, ki vključuje tudi po-
...godbo za vzpostavitev diploma-
...tičnih odnosov med obema na-
...rodoma, je bil podpisan v sredo,
...t. j. dne 13. avgusta, ob dveh in
...petnajst minut popoldne.

S tem podpisanjem je uspešno
...končano pogajanje, ki je trajalo
...več kakor trinajst tednov, med o-
...sebnima zastopnikoma ameriškega
...predsednika, med Charlesom
...B. Warrenom in Johnom Barton-
...om Paynom pa med Fernandom
...Gonzalezom Roažom in Romanom
...Rossom, ki sta zastopala mehiškega
...predsednika Obregona. Doku-
...ment sta dejansko podpisala za
...Mehiko delegatjski tajnik Ur-
...quid in za Ameriko pa delegatjski
...tajnik J. Ralph Ringe.

Ameriška delegacija odputuje
...v kratkem v Washington, da pre-
...loži tamkaj konvenciji zapisnik s
...pogodbo predsedniku Coolidgeu in
...državnemu tajniku Hughesu.

Tu pričakujejo a trdnim pre-
...prijanjem, da bo mehiško tola-
...čenje petrolejske postavodaje in
...poljedelskih postav, ki so vklju-
...čene v podpisanem zapisniku,
...sprejemljive ameriški administraci-
...ji, in da ne bo predsednik Zdu-
...ženih držav dolgo zadrževal ime-
...novanja ameriškega veleposlani-
...ka za Mehiko.

Konvencijski zapisnik vsebuje
...mehiško tolačenje petrolejske
...in poljedelske postavodaje, ki je
...sprejemljiva, ameriški delegatji,
...in izraz vladne dobre volje za po-
...stopanje v smislu tistega tola-
...čenja.

Po petrolejski določbi ostanejo
...pravice, ki so si jih pridobile a-
...meriške oljne kompanije, pre-
...den je stopila dne 1. maja 1917
...mehiška ustava v veljavo, nedo-
...takljive.

Dokončano delo ameriško-me-
...hiškega odseka za priznanje me-
...hiške vlade ustvarja zaključitev
...uvodnih pogajanj za vzpostavi-
...tev in obnovo diplomatskih od-
...nosov med tema dvema deželama.

Dejanskega priznanja od strani
...Združenih držav pa še ni prika-
...kovati takoj, ker je bilo delo a-
...meriških komisarjev omejeno na
...izdelanje omenjenega poročila za
...odnosno vlado. Komisariji niso
...bili pooblašeni podpisati te ali
...one pogodbe, ki bi naj bila ob-
...vezna za ameriško ali mehiško
...vlado.

Napad na kuklukse.

Steubenville, O. — V noči med
...sredo in četrtkom je več tisoč
...moških naspadlo delegacijo več sto
...kukluksklanovcev iz Ohija in
...West Virginije, ki so se vozili v
...avtomobilih skozi Steubenville.
...Napadaleci so streljali na avtom-
...obile in Darwin L. Gibson, o kate-
...rom pravijo, da je eden voditeljev
...tajne organizacije, je bil težko
...ranjen na glavi.

Množica je ustavila avtomobile
...in enega prevrnila. Iz drugega so
...potegnili kuklukse na tla in jih
...silno pretepili. Izgredi so trajali
...pol ure v središču mesta. Polcija
...je končno naredila mir.

VREME.

Chicago in okolice: V soboto
...deloma oblačno in hladno. Seve-
...rovzhodni vetrovi. Temperatura
...v zadnjih 24. urah; najvišja 70,
...najnižja 67. Bolnce izide ob 5:59,
...zadie ob 7:49.

ORGANIZIRAN RUDAR NE
DOBI DRŽAVLJANSTVA!

Parsons, W. Va. — Tukajšnji
...sodnik Valentine je odrekel
...drugi državljanški papir Danu
...Spolarichu iz razloga, ker je
...Spolarich član rudarske unije
...United Mine Workers of Ame-
...rica. Proizlec je čezkal, da je
...bil častno odpuščen iz ameriške
...armade, v kateri je služil med
...vojno, ali to ni nič pomagalo.
...Ta slučaj dokazuje, kako pre-
...soditi vladajo proti delavskim
...organizacijam v državi West
...Virginiji in s kakimi sredstvi
...nartopajo baroni premoga proti
...organiziranim rudarjem.

POINCARÉ JE VROGEL
KRINKO Z OBRAZA.

Njegova partiška trobila so zdaj
...povedala, kaj hočejo francoski
...imperialisti.

FRANCOSKA JEZA SE JE
PRIČELA HLADITI.

Pariz, 16. avg. — Angleška nota
...je prislila Poincaréja, da je pri-
...velikel iz skrivnih topove, iz kate-
...rih je do zdaj streljal. Listi, kot
...so "Temps", "Journal des De-
...bats" in drugi, ki zobjejo iz vlad-
...nih jasel, so to dni drug za drugim
...razkrili tajni program francoske
...vlade glede vseh perečih vprašanj,
...radi katerih je buknil konflikt
...med Anglijo in Francijo.

Zdaj je jasno sledeče:
...Francoska vlada je še precej
...časa pod pritiskom francoskih
...jeklarskih magnatov, ki imajo
...ogromne izgube valed okupacije
...Poruhrja, ljubimkela a nemškimi
...industrijskimi magnati za spora-
...zum na tak način, da bi bila Angli-
...ja popolnoma izključena od debi-
...kov spoznanja. Francija danes
...odprto koketira z Nemčijo za
...direktno rešitev spora.

Drugič Francija ne bo plačala
...svojih dolgov Angliji in Ameriki,
...dokler Nemčija ne plača njej od-
...škodnine.

Tretjič Francija neče na noben
...način predložiti poruhrske zadeve
...mednarodnemu razsodišču v Ha-
...gu, marveč smatra okupacijo Po-
...ruhrja in vse iz tega izvirajoče po-
...sledice za svojo zadevo, katere ni
...nobena druga oblast na svetu
...kompetentna rešiti.

Pariski časopisje je prenehalo
...z izlivanjem srdava na Anglijo. Jena
...se je ohladila in listi zdaj stvar-
...neje razpravljajo o točkah angli-
...ške note. Iz gotovih krogov se celo
...namiguje, da bi Francija privolila
...v poverjenje odškodninskega
...vprašanja mednarodni komisiji
...zvedencev, če bi bila zagotovljena,
...da komisija določi vsoto nemške
...odškodnine na ne manj kot pet-
...deset milijard zlatih mark.

RADIOPOBEGNIL V LONDON?

Vodja hrvaških republikancev
...ušel aretaciji.

Rim. — Tu se potrjuje vest, da je
...Stefan Radiš, vodja hrvaške re-
...publikanske stranke, pobegnul iz
...Hrvaške, predno je imel biti areti-
...ran radi veleizdaje. Radiš je ušel
...čez mejo na Ogrsko, odkoder je v
...ponedeljek dospel v Pariz in nato
...je šel v London. Iz Londona pojde
...v Rim, kjer bo s Italijani, Mee-
...donel in Črnogorci vred delal na-
...črte za revolucijo na Hrvaškem.

IZPREMENBA AVTOMATI-
NIH SIGNALOV V ZAPAD-
NEM PARKU.

Chicago, Ill. — Signalne luči
...na vseh avtomatičnih znamenjih
...v zapadnem parku bodo izpreme-
...njene dne 1. septembra, kakor
...so sklenili na seji komisarskega
...odбора za zapadni park. Kadar se
...sedaj pokaže rdeča luč, pomeni to
..."pojd", in kadar zelena, pa
..."stoj". Po 1. septembru bo pome-
...nila rdeča luč "stoj", zelena pa
..."pojd".

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za izposojnino \$3.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: n. pr. (Julijski 31-23) poleg vsakega imena na tem listu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pohvalite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

V ČIGAVEM INTERESU BO KONČAL KONKURENČNI BOJ?

Cene gazolinu so pričele padati na zapadu, toda ne povsod. Cene padajo v Južni Dakoti, v kateri so prodajali galono gazolina po šestnajst centov, ko so v Severni Dakoti plačevali galono gazolina po 28 3/10 centov. V Južni Dakoti baje vodi boj za pocenitev gazolina governor McMaster. Iz Kentuckyja, Milwaukeeja in Minneapolisa prihajajo vesti, da prične kmalu konkurenčni boj in da padajo cene gazolinu.

Ampak najvažnejša vest prihaja iz Pierra, S. D., ki postavlja ves konkurenčni boj v čudno luč. Standard Oil kompanija je znižala ceno za galono gazolinu na šestnajst centov, neodvisni producenti pa izjavljajo, da ne morejo prodajati gazolinu po tej ceni. Ta vest zastavlja vprašanje, v čigavem interesu se vrši konkurenčni boj: v interesu konzumentov ali Standard Oil družbe?

Standard Oil družba, ki je po oficijelni razpustitvi oljnega trsta, pocepiljena v razne državne Standard Oil družbe, a se kljub temu dobro počuti, mogoče še bolje kot ob času, ko je tvorila tehnično eno telo, producira največ naravnega olja. Ta družba je tudi najboljše opremljena s potrebnimi stroji, oljovodi in drugimi napravami, ki so potrebne pri oljni produkciji. Njeni produkcijski stroški so veliko nižji, kot vsakega drugega neodvisnega producenta. Njen vložen kapital z rezervo vred je ogromen, kar ji omogočuje, da spopolnjuje svoje naprave za produkcijo in transportacijo olja. Tudi ta faktor ji daje premoč nad posameznim neodvisnim oljnim producentom ali pa nad vsemi združenimi neodvisnimi oljnimi producenti. Pri Standard oljni družbi je akcija že skozi leta osredotočena in solidarna pri produkciji olja in postavljenju produkta na trg. Sredstva za produkcijo, transportacijo in postavljenje produkta na trg so dovršena, v kolikor jih je izumila najmodernejša tehnika. Vsega tega ni pri neodvisnih producentih, ako bi se tudi zdaj združili, da enotno nastopijo proti Standard Oil družbi. Pri neodvisnih manjka vse: kapital, stroji, moderni in dobri oljovodi in druga najmodernejša produkcijska sredstva. Kapital je seveda glavno. Ako ni zadostnega kapitala, se tudi ne more dovršiti in spopolniti produkcija tako, da se producira in postavlja produkt na trg po najnižji konkurenčni ceni. In na trg, tedaj vzdrži v konkurenčnem boju oni, ki ima ako pride do tega, da je treba postaviti produkt pod ceno največji obratni kapital na razpolago. Tudi v tem oziru so vse ugodnosti na strani Standard Oil družbe.

Konkurenčni boj traja le toliko časa, dokler ne oblegi eden nasprotnikov na gospodarskem polju, ali se pa poda in sklone z gospodarsko močnejšim nasprotnikom kompromis. Drugega izhoda iz konkurenčnega boja v sedanjem gospodarskem sistemu ni.

Kadar je konkurenčni boj dokončan, gredo cene zopet kviško. Račune in troške konkurenčnega boja plača ljudstvo ali konzumentje, ki so pravzaprav ljudstvo, dobiček od konkurenčnega boja pa ima pest kapitalistov, ki je zmagała v tem boju. Navadno zmagovalci po končanem boju tako podraži produkt, da se naplača mastno za izgubo, ki mu jo je povzročil konkurenčni boj.

Navadni ljudje seveda mislijo in sodijo, da se konkurenčni boji med trusti in neodvisnimi producenti vrše v njih interesu, ker ne razumejo sedanjega gospodarskega sistema in zakonov, ki učinkujejo v njem.

Ako bi bilo Standard Oil družbi res kaj do znižanja cen, tedaj bi znižala cene brez konkurenčnega boja. Ampak nji gre za to, da dobi tudi neodvisne producente pod svojo kontrolo, kajti dokler nima neodvisnih producentov pod svojo kontrolo, toliko časa jo ti neodvisni producenti zmirom ugrožajo na trgih in ji tako krejijo profit.

Noben trust pa kaj takega ne trpi. Za to nastane konkurenčni boj, ki vedno konča s porazom gospodarsko šibkejšega, ki je v boju s trustom vedno neodvisni producent.

To pokazuje, da niso socialisti tisti krivci, ki uničujejo neodvisne producente, kot gobezdaio ljudje, da namenoma odvrčajo ljudstvo od spoznavanja socialističnih naukov, ampak da je sedanjí gospodarski sistem tak, da gospodarsko močnejši v svojem lastnem interesu uniči gospodarsko šibkejšega.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Chicago, Ill. — Iz našega mesta nimam poročati zanimivosti. Vse je kot po navadi. Poročal pa bom o tisti starokrajski vojnji, katero sem naredil iz Chicago v Minnesoto. Prijazna vojnja je bila to, posebno po Wisconsinu. Ustavljen sem se v Willardu, Wis., in bil prav zadovoljen, ko sem dobil naše rojake farmarje, v veliki slogi ter napredujoče. Veseli jih kadar jih obišče rojak iz katkega mesta. In vesel sem bil jaz, ko sem videl tolik napredek med njimi. Zadovaljni so s kmetovanjem in druge pritožbe niso imeli povedati, kakor da naš duhovnik dela med njimi nezadovoljnost, ker se zanima za vse drugo bolj kakor pa za svoje, nabožne stvari.

Nekoga jutra sem se peljal s svojo "mašino" po farmah in dohitel sem mladega dečka. Rekel je, da gre na Willard pogledat, če je kaj pošte. Vprašal sem ga več stvari in tudi vprašal, če gre kaj v cerkev. Odgovoril je, da gre k maši vsako nedeljo, a pri maši da ne sliši drugega kakor zmerjanje gospoda, da niso prišli v Willard pobirat zlato, temveč trgati krogle, katere pa premočno trga. Tištim, ki malo prispevajo pri njegovih kolektah, pravi, da so neverniki. Tako mi je mladi fant pripovedoval, da zmerja duhoven svoje farane v cerkvi.

Možje so mi rekli, da bo treba o napredku tam dati kaj v časopise in v govoril sem jim o naši Prosveti, da je to delavski napredni list, ki ga lastujejo organizirani delavci ter je glasilo Slovenske narodne podporne jednote. Objubil sem jim, da bom sporočil to listu, da pošlje tja svojega zastopnika in s tem so bili prav zadovoljni. Obiskal sem dosti naših rojakov, ki so me prisrčno sprejeli in dobro postregli. Za to jim hvala, posebno pa družini Staneer, kjer sem imel jako dobro postrežbo šest dni z mojimi sinovi. Čestitam rojaku Česniku, ki je s svojim trudom tako lepo organiziral slovensko farmersko naselbino. Dosti je preстал in zdaj so mu hvalečni. Odhajal sem jim klicel v pozdrav na svidenje in prišla je zopet vojnja proti Minnesoti.

Ta vojnja je bila dosti dolgočasna po tistih hribih in dolinah. Zanimala so me pa ona lična mesta po Minnesoti, ki so po večini po prebivalstvu slovenska in so tudi v sloven. rokah, imajo svojega slovenskega župana in svoje občinske svetovalece. V tem se pokazuje, da je med rojaki sloga, kar se je zlasti tudi pokazalo na banketu Jugoslovanske katoliške jednote v Ely, Minn., ob priliki petindvajsetletnice. Dvorana je bila napolnjena z zadovoljnimi rojaki in jaz sam sem se čutil zadovoljnega med njimi, ko sem videl, kako lepo se vrši obhajanje petindvajsetletnice obstanke JSKJ.

Na tem banketu je bilo dosti dobrih govornikov in pevcev, zlasti pa mi je ugajala tista pevka, ki je zapela "Kukavico". Pevski zbor je dobro rešil svojo nalogo in tudi govorniki so dobro pripovedovali, posebno pa glavni tajnik. Govorili so brat Ambrožič, Frank Sakser, Mohor Mladšč in tudi jaz sem se trudil, da pozdravim ob petindvajsetletnici jednote vse prisotne v imenu društva "Zvon" iz Chicago. Žal mi je, da nisem kak pretkan starokrajski diplomat ali jezichen dohtar, da bi znal besedičiti samo izbrane besede, kar nekaterim silno imponira. Ker ne znam tako kot oni, pa mi je rekel Lojz Zakrajšek, da sem nekak biznismen in starokrajski voznik. On je pa dober potovalec, a tudi precej dober narobe opisovalec.

Pozdravljam vse, tudi glavni odbor in gl. tajnika Piherja za njuden sprejem in postrežbo. Zahvalim družini Rusovi in bratu Mantelnu od pripraviljalnega odbora. Živeli vsi rojaki v Ely, Minn.

Pozivljam vse člane društva "Zvon" na redno sejo, ki se bo vršila dne 19. avgusta. Rešiti bo treba veliko važnega in poročal bom o poteku slavnosti obhajanja petindvajsetletnice v Ely, Minn.

S bratakim pozdravom! — Andro Špolar, predsednik društva "Zvon", št. 70.

S pota. — Poslavljajočemu se od svojih prijateljev, ki so me spremlili na železniško postajo v Clevelandu, Texas, mi je stopil spomin daleč nazaj, ko sem se poslavljaval od svojih znancev in

prijateljev, sorodnikov in sočlovev v stari domovini. Takrat nisem mislil na drugo kot da osrečim samega sebe. Veliko želj in ciljev je bilo, a ko se želje niso izpolnile, sem bil razočaran in zašel premišljevanji. Prišel sem do prepričanja, da je bil ves moj trud samo v korist nenasičnega kapitalizma. Premišljeval sem, ali res mora tako biti kot so nas učili z vero zaslepljeni vzgojitelji, da bo delavec dobil plačilo za svoj trud po smrti.

Ko sem otrešel verskega fanatizma, sem sprevlel, da vsi oni, ki nas tlačijo a plačilom po smrti, gledajo, kar jim je največ mogoče, da si zboljšajo življenje na tem svetu, veselje in plačilo po smrti pa prepuste njihovim zaslepljenim ovčkam.

V Pueblu, Colo., sem imel priložnost opazovati, kako izkoriščajo naši verski agenti ubogo in zaslepljeno ljudstvo. Obiskal sem neko slovensko veselico, ki jo je priredil znani "nebeški" pastir mr. Ciril v namen, da zidajo katoliško cerkev, ki bi imela stati \$100.000. Kot so mi sporočili, bo samo stavbišče ali prostor, na katerem ima stati slovenska katoliška cerkev, stalo \$20.000. Pri omenjeni veselici so pobirali denar na vse načine in vse je bil za denar od plesa, ki je po katoliški veri vražjo delo pa do umetne narejenih punčk in do pregreškega kozla, ki bo moral na sodni dan žalostno gledati z leveca na desničo svoje izkoriščevalce, ki so srečkali za njegovo kožo. Spravili so denar za božji hram, on pa bo moral za svojo nedolžnost trpeti v večnem ognju.

Človeku, ki ne veruje v take bajke, se mora smiliti ubogo zaslepljeno ljudstvo. V Pueblu imajo že precej velike verke, tri slovenske katoliške fanatike, ki živijo na račun slepcev. In če nameravajo zgraditi hišo, ki jim bo nosila denar. Če bi se delavci zavedali, bi porabili ves tisti denar v svojo lastno korist in pripustili bi posmrtno plačilo njih izkoriščevalcem, naj ga sami uživajo. Tedaj bi v kratkem začela nebеса na svetu.

Če je res kak bog in vsemogočen, ki je ustvaril ves svet, je po katoliški veri neskončno usmiljen. Usmiljen pa je očitno bolj do par lenuhov, ki živijo razkošno na račun ubogega delavstva, katero s trdim delom gara danna-dan in je v neprestani smrtni nevarnosti za svoje življenje. Zakaj bi torej verovali v takega boga, ki ustreza le par lenim ljudem, veliko večino poštenih ljudi pa je zavrzel, naj stradajo v prid par lenahom.

Na sveto pismo se sklenjejo, toda ali živo tako, kot to pismo piše. Res ima tudi sveto pismo kako dobro. Saj pravi: Kdor ne dela naj ne je. Po prepričanju najbolj priprostega delavca pa je ravno narobe, kar lahko vidi vsaki dan. Lenuhi vseh vrst, ki ne opravijo niti enega koristnega dela, razpolagajo lahko z vsem, delavcu, ki napravi vse delo, pa primanjkuje vsega. Najbolj smešno je pri tem še to, da ravno ti isti lenuhi, ki najbolj kršijo v tem oziru sveto pismo, sveto pismo vedno natolcujejo.

Ob tem času je v Coloradu vse polno izletnikov iz različnih držav z vročim podnebjem. In večnoma so vsi ti ljudje oni, ki živijo na račun in stroške nezavrnega ljudstva. Ako je bog res vreden, bi bil moral vedeti, koliko dušnih pastirjev in svojih agentov bo imel na zemlji ter kake bodo njih črede. Ustvaril naj bi bil torej božje hrame in palače za brezdelneže, da bi ne bilo treba milijonom ubogega ljudstva se mučiti, da nepotrebnemu človeškemu izroduk garajo in radi tega sami trpe pomanjkanje.

Dokler se ljudstvo ne bo otrešlo verskega fanatizma, nam ni misliti na osvoboditev iz moderne sužnosti. Torej delavce, odprti oči, pustite posmrtno veselje onim, ki te izkoriščajo, sam pa gledaj, da si preskrbiš nebеса dokler si živ. Dolga stoletja že trobijo o nebesih, pa so sedaj še niso prinesli nikakega dokaza, da res obstajajo kje drugje kot za nekatere izvoljene ljudi na zemlji.

Kar se tiče uspeha mojega potovanja iz namena za razvitje prvega našega gospodarskega podjetja, bom poročal pozneje. — Frank Zimmerman.

Ali vaš, kaj trpi veliko število slovenskih delavcev v Ameriki vlad spolnih bolezni, ki so posledica obhajanja s vlačugami? Ako ne vaš, naroči si knjigo "Zajedaj", katero dobja pri Književni matici S. N. P. J.

Meteoriti.

Ako pride do vojne med Anglijo in Francijo, bo morala Amerika potegniti a tisto stranko, katere ji največ dolguje, da ne bo prevelike izgube. Business je business. Torrij: Vive la France!

Zrtev znane "denarne mašine" je že brez števila. Navadno se pokazuje sladkojezičen tujec in demonstrira bedaku, kako letijo bankovci iz "mašine". Bedak je navdušen in kupčija je kmalu sklenjena. Tuje odnese navadno vse bedakov denar, bedak pa ima pločevinasto skatijo, iz katere se odmotava bel papir. Mnogo naših rojakov je že naselilo in mnogo jih bo še kljub vaem svarilom in pridigam, kajti ribice, ki gredo na trnek, se rode vsako minuto.

Človek bi mislil, da gredo na trnek le revni bedaki, ali temu ni tako. Res je, da milijonar ne bo kupil "denarne mašine", res pa je, da rad kupi mašeka v žakiju, čeprav je "smart" milijonar. Bistvo dni poročajo časopisi, da so bili ameriški milijonarji potegnjeni za velike vsote s ponarejenimi slikami. Znano je, da bogatini, ki ne vedo kam z denarjem, radi kupujejo redke stare slike, kipe, knjige in druge dragocene starine, katere potem razstavljajo v salonih svojih palač in se bahajo z njimi. Zdaj jih pa obliva kurja polt. Na dan je prišlo, da je v New Yorku tovarna, v kateri ponarejajo premeteni sleparji slike najslavnejših slikarjev in jih prodajajo našim milijonarjem po \$50.00 do \$100.000 kot pristna, originalna dela umetnikov.

Oseparjeni milijonarji bodo prenesli izgubo. Reče, ki navadno izgubi vse, kadar je potegnjjen, zasluzi večje pomilovanje.

Zopet je zagrmelo pod zemljo in sto rudarjev je mrtvih.

Leto za letom, trikrat, štirikrat ali petkrat v letu se ponavlja tragedija.

Prvi dan ima taka vest debel naslov, drugi dan je manjši, tretji dan je pa že vse pozabljeno — izvenšaj v hišah, kjer manjka ometa.

Enkrat v Coloradu, drugič v Pennsylvaniji, tretjič v Wyomingu — kje bo prihodnjič?

Ljudje vedo, da ima premočno ceno v denarju, toda s prvno ceno para le rudar, njegova volja s kupcem sive.

Pa naj še pride kak novoreče, da je rudar preveč je. Če bi bila človeška družba prava, kakor ni, li plačala ručilo za njegovo delo, \$15 njegovo riziko življenja, a \$25 za pet ur — in še to je malo; vrhutega bi pa morala skrajnosti omejiti vse hazarne podzemeljskega garanja. Nihve, kaj tvega rudar za do dražbo, kdor ni bil sam živ in živ pod zemljo in garal n pasu kot krt v duščih, smrt in napol ter posmrtno razv n jih rovi od male svetilke kapi ali klobuku — v rovi, terih neprestano curja vola vije prah pod teboj in poka nad teboj.

Bivši podpredsednik Združenih držav je dobro pomislil, enkrat reče, da bi ne bil en v rudniku za pol milijona dolar ali so življenja rudarjev v manjši?

Kakor pričajo dandanes t dije v jamah druga za drugo niso vredna nič.

Ko je Cuno postal ministpredsednik v Nemčiji, so amekapitalistični listi veselo pisali, kaj šele je Nemčija dobila "vo" vlado, ki jo gotovo "Zdaj, ko je Stresman stopil s svojega mesta, pišejo ravno vse nemške vlade so "prave", nako je polom večji in večji. Prihodnja bo prava!

Bivši predsednik Wilson veduje revolucijo v Ameriki.

Neki znanstvenik napove ledeno dobo, ki uniči polovico verne Amerike.

Neki protestantovski profesor teologije pravi, da Ameriko ne usoda starega Rima; morbankerot.

Torej na vsak način smo v k

Iz Pariza javljajo, da jugovanska kraljevska dvojica ne seti Francije, ker pričakuje stolonasednika v septembru.

Kdo pa je Aleksandru in rijioli povedal, da bo ravno in ne hči? Ali je povedal Pa k. T.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura" In "V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 + poštino vred. /Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J., Chicago, Ill.

Tukaj pošljim \$1.50 za knjigo "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštino presto.

Ime

Naslov

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

Razne vesti.

ŽELEZNIČARSKA UNIJA HO- DE USTANOVITI POLITIČNO LIGO.

Washington, D. C. — Šestnajst železničarskih unij hoče v kratkem ustanoviti politično organizacijo, ki bo sodelovala s kmečko-delavsko stranko. Ta bo odločena v kongresni in predsedniški volilni borbi v Minnesoti.

Kampanja bo stremila za tem, da bo železničarska liga ustanovljena v vsaki državi, te dežele. Ta takšna organizacija je že ustanovljena v New Yorku. Ustanovili so jo glavni uradniki železničarskih unij. Te bodo sedaj posvečale vse svoje moči političnim prizadevanjem namesto gospodarskim.

Ti voditelji hočejo na ta način pridobiti volilno moč vseh unij, delavcev za politične kandidate, ki se bodo zavezali podpirati platformo konference za promotivno politično akcijo, ustanovljeno lanske zimo v Clevelandu.

Ta platforma zahteva preklje E. C. Cumminsove prevozne postaje, omejitev oblasti zveznega najvišjega sodišča v zadevi kongresnih ukrepov, neposredno volitev predsednika in podpredsednika, večje davke na dohodke in dednine in objavljanje vseh dohodkov davkov.

Ko bo ustanovljena minnesotška podružnica te organizacije, bo podpirala predvsem le kandidate kmečko-delavske stranke, za katere je delala in glasovala ob volitvah v zadnjih dveh letih. Železničarji bi tudi glasovali za republikance, demokrate in socialiste, ki bi se zavezali podpirati in delati za stvaritev in program železničarske platforme. Delavski voditelji pravijo, da ne mislijo železničarji ustanoviti nove politične stranke. Da, če celo nasprotujejo bi takšnemu početju, če bi prišlo do tega sedaj v tem času. Železničarji radi še malo počakajo, ter delujejo s strankami, ki so sedaj na pozorišču.

Delavskim voditeljem v Minneapolisu, St. Paulu, Duluthu in drugih minnesotških mestih in trgih so naročili, naj se dobro pripravijo za politični boj v prihajajoči volilni kampanji. Ustanove naj si državno osrednjo organizacijo. Narodni unijški uradniki nudijo svojo pomoč v tem organiziranju.

Že lani so poizkusili napredni elementi v Minnesoti svojo srečo, da bi ustanovili državno delavsko organizacijo, pa se jim ni obneslo tisto prizadevanje.

Tukajšnji uradniki pravijo, da je približno 40.000 železničarjev Minnesotčanov, ki so člani železničarskih bratovščin. Delavski podpirajo senatorja La Folletta, voditelji pravijo, da bo delavstvo če se bo ta potegoval za predsedništvo Združenih držav.

HILLSBORSKI STAVKARJI A- PELIRALI NA GOVERNERJA.

Hillsboro, Ill. — Delegacija stavkarjev delavcev iz tovarne "American Zinc Co." v Taylor Springs blizu tega mesta je odšla v Kankakee, da predloži svojo zadevo governerju osebno.

Obratovanje omenjene tovarne je prenehalo pred dobrim tednom dni, ko je odšlo delo kakih 300 delavcev. Edward Carbine in Adolph Carozzo bosta predložila governerju stavarško pravdo.

Delegacija ne namerava zahtevati samo odškodila vojaških čet, nego tudi vprašati, ali so bile vojaške čete potrebne, ali ne. Nadejajo se tudi priporočila governerju, naj se javno izjavi, kakšno politiko se bo posluževal v bodoči industrijskih sporih.

V tovarni je mirno. Okoli nje je v desetih oddelkih na straži vojakov. Brzojavke prihajajo od hillsborskih prebivalcev ter opozarjajo governerja Smalla na to, da utegne priti do krvavih poboj in izgrediv, če bi bile vojaške čete odpoklicane.

De Valera aretiran.

Dublin, 16. avg. — Eamonn de Valera, vodja irskih republikanov, je bil večeraj aretiran na volilnem shodu v Ennisu. Irška vlada je ukazala aretirati de Valero, če predno je nastopil kot govornik na shodu pod pretvezo, da "prepreči nemire".

Volilna kampanja na Irskem postaja vedno bolj vroča in celo krvava. Na večerajšnjem shodu v Kivari so pokali revolverji in osem oseb je bilo ranjenih. Republikani imajo 60 kandidatov za parlament.

ZNAMENITO PREDAVANJE

Chicago, Ill. — V nedeljo, t. j. dne 19. avgusta, bo imel ob E. NAJSTIH dopoldne v gledališču STUDEBAKER na 410 S. Michigan ave. sloviti svobodnomoalec PERCY WARD predavanje z naslednjim naslovom:

SHOPPENHAUER: Filozof pesimista.
Nekaj vprašanj, ki se bo pečalo to predavanje z njimi, je:
ALI JE SREČA ILUZIJA?
ALI SE IZPLAČA ŽIVETI?
KAKO DOBITI NAJBOLJŠE IZ ŽIVLJENJA?
TAJNOST RADOŠTI.
ALI JE KAKA REŠITEV ŽIVLJENJSKE UGANKE?

Ura časa, ki ga porabite za poslušanje tega nadvse zanimivega predavanja, vam bo najbrž prišla na veliko več koristi kakor katerakoli druga, ki ste jo porabili v celem življenju. To predavanje vam utegne pregnati obupanje in tega nadomestiti s upanjem. Napolnilo vas bo s pogumom in veseljem do življenja. Vdeležite se tega predavanja!

97 TRUPEL SPRAVLJENIH IZ KEMMERERSKEGA ROVA NA POVRŠJE.

Kemmerer, Wyo. — Kemmerersko prebivalstvo je v sred zvečer zalovalo za sedemindesetdesetimi ubitimi premogarji, o katerih je znano, da so izgubili svoje življenje v kemmererskem premogokopu, ki je last premogovniške družbe Kemmerer Coal Co.

Celi dan in celo noč je bilo na sto in sto sorodnikov in prijateljev ponesrečenih premogarjev v I. O. O. F. dvorani, ki so jo začasno izpremenili v mrtvašnico, kjer leži večina na površje spravljanih trupel.

V zadnjem poročilu, ki ga je izdalo predsedništvo vodstva, je rečeno, da je sedemindesetdeset premogarjev mrtvih. Enega še pogrešajo, a sedemindesetdeset je rešenih živih in nepokorjenih. Kaj je povzročilo razstrelbo, doslej še ni ugotovljeno; kompanijski uradniki pravijo, da niso vodne in zračne sesalke nič pokrokovane, in da bo prišel premogokop obratovati v kratkem.

Mala naselbina Frontier, ki je blizu tega mesta, je v znamenju splošnega žalovanja. Vdove in otroci mrtvih moč in očetov so se zbrali, da se skupaj tolažijo v tej hudi nesreči. Kajti skoro ni hiše niti v Kemmereru, niti ne v Frontierju, ki bi ne bila prizadeta.

Delavke zborujejo v bliskem ce- sarstvu v Avstriji.

Dunaj, 16. avg. — Mednarodna zveza delavskih žena je odprla svoje zborovanje v starem gradu Schenbrunn, ki je bil nekoč lastnina avstrijskih cesarjev. Brez malega vse dežele so zastopane. Iz Amerike je navzočih deset delegatkin, katere vodi mrs. Raymond Robins.

Tragični doživljaji iz- seljenika.

Neki jugoslovanski izseljenec, ki je bil deportiran, ker je na nelegalen način prišel v Združene države, je povedal izseljenškemu poslanecu sledečo žalostno Odisejo:

"Nas več je bilo odšlo v Francijo, da bi tam delali. Toda lažnivi agenti nagovarjali ljudi, da naj gredo na Kubo ali v Meksiko, češ da jo od tam igrača priti v Ameriko. Naša ušesa niso bila gluha za to. Brzojavili smo po denarja. Ko smo dobili denar, se uas je deset odpravilo v Mehiko. Ko smo prišli tja, ni bilo nič. Tedaj smo zopet naleteli na nekega agenta — žida iz Nemčije, ki zna dobro štiri jezike. — Ta nam je dejal: 'Sto dolarjev!' češ da nam bo pomagal, da za gotovo preidevmo v Ameriko. Zopet smo telegrafirali po denar. Ko smo dobili denar, smo odšli v Juarez. O krog devetih zvečer smo prišli do reke z namenom, da jo prebradamo. Tam so nas napadli trije Mehikanci in so nas oropali. Vzeli so nam vse, kar smo imeli. In ko se nas oropali, so nam ukazali, da se sledečemu: Grozili so nam, da bodo streljali, in jaz sem tedaj mislil, da je to moja zadnja ura. Govorili so špansko, toda med nami sta bila dva, ki znata špansko in angleško. Moralni smo naprej, ker so se roparji bali, da se vrnejo in jih naznanimo. Več strahu sem preživel v Mehiki, kot tri leta pri vojaštvu v času svetovne vojne.

Prišli smo na ameriško stran. In sredi brez vinarja. Nazaj se nis

smo upali. Vodo je treba gaziti do vratu, in bali smo se tudi, da nas ubijejo. Zvečer smo prišli v mesto El Paso. Tam smo dobili plan in smo se ojunali, da pojedemo v Colorado. Po noči smo hodili, čez dan smo pa lačni in žejni spali. Zvečer smo se zopet podali na pot in tako smo po prehodili okrog 70 milj. Okrog polnoči nas je vjela policija na avtomobilu in nas odpeljala v zapor v El Paso. Tam sem bil mesec dni, in potem so me odpeljali preko New Orleansa v New York. Imel sem priliko videti, kaj ima Amerika zaporov ob meji. Videl sem ljudi vsake narodnosti.

Izmed nas je vsak potrošil najmanj 400 dolarjev; jaz sem jih potrošil 550.

Sedaj mi je edina želja, da me čim prej odpravijo v Jugoslavijo, kjer mi trpi družina brez mene. Pri nas misli vsak, kdor ni bil po svetu, da je v Jugoslaviji najhujše. Jaz sem se sedaj prepričal, da je povsod dražje, in tudi v drugih ozirih nisem nikjer našel kaj boljšega. Človek ne sme nikomur verjeti. Za tisti denar, ki sem ga potrošil po prevarah, bi se bil lahko peljal v Ameriko kakor gospod...

Žalostna storija je to, najžalostnejša pa je to, da jih bo najbrže na podoben način še mnogo ogoljufanih, ki se ne dajo ozdraviti s tragičnimi izkušnjami drugih in padajo v zanko vsakovrstnih goljufov.

Rusija ne čaka na Zdru- ženo državo.

Berlin, Nemčija. (Louis Lohner za Federated Press). — Medtem ko se državal department Združenih držav drži proč od Rusije in se obotavlja imeti z njo kakorinskih stike, pa hodijo v Rusijo zastopniki drugih narodov in odnašajo najboljše koncesije. Razne ameriške tvrdke se sicer jezijo radi politike nepriznanja Rusije, kar jim škoduje gospodarsko. Ena teh je organizacija krojačev iz Amerike, ki sklepa trgovske pogodbe z Rusijo.

Tu je uradni seznam trgovskih pogodb, ki jih je odobril ruski ljudski svet do konca prvega polletja tega leta. Z rusko vlado je sklenila danska telegrafna tvrdka za pogodbo rekonstrukcije podmorskega kabela.

Družba Hamburg-American Line je ustanovila rusko-nemško skladiščno in transportno družbo.

Ameriški delavci imajo koncesije za izkoriščanje naravnih zakladov v kubaškem okrožju.

Ameriška družba lahko izkoristi asfaltne zaloge v Urulu, kar ji gre po pogodbi.

Nemška firma Aero Union bo odprla zračno plostvo med Kraljevcem in Moskvom.

Neka druga družba bo rekonstruirala indo-evropsko brzojavno linijo.

Nemška družba Levi ima koncesije za izvažanje ruskih kovin. Italijanske zadrage imajo koncesije za poljedelstvo v južni Rusiji.

Mednarodna Barnsdale korporacija iz Amerike je sprejela oljne koncesije v Baku.

Nemška družba je dobila koncesijo za organiziranje semenske industrije.

Za rusko trgovsko banko so dali kapital švedli.

Tvrdka Nemes Otona Wolfa je dobila koncesije za grajenje trgovin.

Rusko-ameriška industrijska korporacija bo postavila tovarne za izdelovanje oblačil (krojaška unija iz Amerike).

Kruppove tovarne iz Essena na Nemškem so dobile koncesije za posejanje 10.000 desetin zemlje v okrožju Salaski.

Sinclairjeva olja korporacija iz Amerike ima koncesije da izkoriščanje prirodnin na otoku Sahalinu. Izvažala bo nafto in druge kovine.

Delavska komunna "California" ima koncesije za poljedelstvo.

Židovska naselbinska družba ima koncesije za obnovo židovskih delavskih kolonij.

Nemška firma junkerjev je dobila koncesije za grajenje zrakoplovov.

Razne angleške firme so skupno dobile koncesije za trgovin.

Ravnatoko je z nizozemskimi tvrdkami.

Norveška firma je sklenila pogodbo za ribarstvo in lov v severni evropski Rusiji.

Švedska tvrdka Kugellager bo imela svoje založnice za strelivo po vseh Rusiji.

Neka druga nemška skupina or

ganizira prometno zvezo med Nemčijo in Persijo preko Rusije.

Britska Hudson Bay družba bo lahko izvažala potrebščine na Kamčatko.

Druga britska firma Union bo izvažala iz Rusije jaja.

Dalje je še nekaj drugih tvrdk raznih narodnosti, ki so dobile koncesije od sovjetske vlade, da bodo lahko ribarile izven dvajsetmiljnega pisa na severnem obrežju Rusije, izvažale kožuho-vino, in druge predmete ter uvažale razne potrebščine.

Podjetniki napram Coolidgu.

Cene delnic so poskočile. Z odobravanjem in proščem roko je sprejel Wall Street novega predsednika.

Gary je takoj izjavil zaupanje v predsednika Coolidga, zadrževaje:

"V mnogih prilikah je že pokazal, da je živahen napram finančnim trgovskim in industrijskim potrebam te dežele in je trdo na stališču za varovanje zasebnega lastništva..."

Clarence W. Barron je znamenita glava v Wall Streetu, ki izdaja finančna poročila in časnikar v Filadelfiji in Bostonu. Ta mož je z dušo in telesom za sodanji družabni red. Rekel je: "Osebnost svetovnega Hardingu, naj nastavi podpredsednika v kabinetu in pristal je na to."

"Bizniški interesi te dežele bodo trdnost stali za njim (Coolidgem) in da podpirali kot so podpirali Hardinga. On se je pokazal, da zna nastopati v gospodarskih vprašanjih in nikdar ni v svojih nastopih izvršil napake."

Babson, finančni ekspert in svetovalec mnogih denarnih mogotcev je rekel:

"Narod naj bo hvaležen, da imamo takega moža kot je Calvin Coolidge, da nasledil mr. Hardinga. On je izredno sposoben predsednik. Ne samo da je dober kristijan, temveč njegov značaj je čistega konservativizma, liberalizma in odločnosti, naš kakorakega rabimo."

Z drugimi besedami, Coolidgu so potrebne fih izbrane fraze, da se obdržimo pri demokraciji. On ni nikdar izvršil napake v svojih nastopih. Morda jih res ni izvršil za kapitaliste, celo takrat ne, ko je ukazal Američanom, naj streljajo Američane po cestah Bostona leta 1919.

Delavstvo, ne imej nikakih flakizij in ne pričakuj dobrot od novega predsednika.

SMALL SI JE OSVOJIL PLAT- FORMO KMEČKO-DELAVSKE STRANKE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

ki ga poslušalstvo burno pozdravilo.

Na tem zborovanju niso postavili predsedniškega kandidata, niti ne imenovali ostalih kandidatov za državno volilno listo.

To oboje so prepustili odseku, ki sestoji iz naslednjih mož: Dr. John Dill Robertson, kongresnik M. A. Michelson, senator W. S. Jewell, William Hale Thompson, governor Small, Richard W. Wolfe in Edgar A. Cooke.

Glavne točke v Small-Thompsonovi platformi so naslednje: Ljudska last in obratovanje čikaških krajevnih prevoznih sistemov po Thompsonovem načrtu za peteetno vozilno.

Mir, trgovina in pošteno priateljstvo z vsemi narodi, ali neomajna opozicija proti vsakemu zapletenemu zavezništvu z njimi.

Splošno ljudsko glasovanje, kadarkoli bi kongres glasoval za vojno napoved razen v slučaju, če bi bila dežela dejansko napadena.

Obdavčenje vseh izrednih profitov, povišanje davkov na velika posestva, in davčna razbremenitev vseh dohodkov, ki so manjši kakor \$5.000.

Legislacija, po kateri bodo morali plačati davek bogatini, ki so doslej prikrivali svoje bogastvo ter se tako izognili davkom od svojih milijonov.

Postave, ki bodo napravile konec kontroli monopolistov in varžnikov nad trgi za žito, meso in mlečne prideleke.

Zveza postavovala za pospeševanje neposredne kooperacije med izdelovalcem in odjemalcem. Drastična akcija od strani zvezne vlade za odpravo kmetov v sedanjih finančnih stiskah in teč kočah.

Takojšen prokle E. C. Cumminsove železniške postave,

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

lahorj. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calcar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. T. Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turin, tajnik bolnišnice oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Gadin.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelenkar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terjelic, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gerick, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosio, Box 286, Moon, Rm., Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: John Gröbelj, 14621 Pepper Ave., Cleveland, O.
Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Max Marc, Box 186, Huhl, Minn., za severozapad.
Miko Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semrak, 5806 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 8404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Alei, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Jitko Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuh, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.
POZOR! — Korrespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vseh se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsa pritožba glede podrobnosti v gl. izvrševalnem odboru se naj pošilja na: Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, ligar naslov je zgore.

Vsi priporočili na gl. porotni odbor se naj pošilja na naslov: John Underwood, 407 W. May St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, spisal, naročnina in spisal vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Odprava 'Pittsburskega plusa.'

Odprava sodnih prepovedi v delavskih sporih.

Ljudska izvolitev zveznih sodnikov za službeno dobo desetih let.

Inicijativa in splošno glasovanje.

Enakopravno žensko zastopništvo v vseh javnih službah.

Podpiranje zaščitne tarife.

Primerni skladi za obrabo po-habljenih vojni veterani in zvezni vojaški bonus.

Starostna pokojnina in raste-gnjen trdega cestnega sistema v državi.

Sloni so invadirali Kongo.

Po uradnih brzojavah iz Konga so vsa dežela okoli Leopoldovega jezera invadirale številne tolpe orjaških slonov, pred katerimi se je moralo umakniti vse prebivalstvo. Zveri so umrle vse prideleke, razdrle borse kmečke kože in aplah kar se je dalo uniliti. Ljudstvo se je umaknilo pred tem žudnim sovražnikom v strahu in vne pustilo. Domačini Konga se zoperstavljajo, da bi šli na lov nad slone in so vsi zapustili svoje vase in naseljišča.

POSILANI OGLAS.

Ralphon, Pa. — V listu Prosveta št. 171 z dne 23. julija, 1923 me je izkval Jože Zakšek indirektno v svojem dopisu in sicer, da sem stavkokaz. Jaz konstatiram, da nisem stavkokaz in to lahko vsak čas tudi dokažem. Zahlevam, pa, da Jože Zakšek prekliče kar me je doletel in sicer do dne 1. oktobra, 1923, ako pa tega ne stori, ga izročim sodnji, da to dokaže, Mike Pire, P. O. Box 137, Ralphon, Pa.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, kmeč, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhni vedno le najboljše in najcenejše. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po politično v vse kraje.

Groceries, sladčifarjem in v prodajne želatinske damo primeren popust pri vsaki naročilih. Pišite po informacijo nam.

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

CUNARD

VSAK TORIS PLUJE PO EDEN
TEH VELIKIH PARNIKOV

AQUITANIA.....45,647 ton
MAURETANIA.....30,704 ton
BERENGARIA.....22,922 ton

Prijazne kabine za tretjeja razreda potnike s 2, 4, 6 posteljami. Kravna obedna, kadilna in pivlaln soba. Pokrito promenado nadkrovoje. Izvratna krito promenado nadkrovoje. Nobenih skril.

Cunard Money Order's so izpolnjeni v vsaki svetovni blizni, varno in enostavno.

Za posle listov in druge informacije pri bližnjem agentu v vsaki svetovni blizni.

Cunard Money Order's so izpolnjeni v vsaki svetovni blizni, varno in enostavno.

Za posle listov in druge informacije pri bližnjem agentu v vsaki svetovni blizni.

Cunard Money Order's so izpolnjeni v vsaki svetovni blizni, varno in enostavno.

Za posle listov in druge informacije pri bližnjem agentu v vsaki svetovni blizni.

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčec — jemljite

Severa's Balzol

(pre) znan kot življenjski balsam

Priporočen za
nepreobnavljanje, zastarela sa-
prja in oslabelosti.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte naj v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CLEAR RAPIDS, IOWA

4

Josip Jurčič:

DOKTOR ZOVER.

(Dalje.)

Sedeč na drugem koncu iste prilično dolge mize, ker v vsi tej ekstremiti je bila samo ena, je mogel dekle natančneje pogledati. In povel si je, da je res ljubezniv obrazek. Ona se ni zmenila zanj čisto nič, ali to ni bilo de. Kako bi tu storil kaj? Tu ni mogel. Kakor, da bi se bil bal. Človek je čaril čud: Pred junakom ga ni strah, kaj se plaši pred žensko, slabó kakor dete! Kmalu je prišel "grajski Janez" na prag naznaniti, da je konje že zapojil. Z njihkim površnim pozdravom odideta ženska in Ivan si je bil celo v svesti, da se je nerodno vedel, dasi se je tolažil, da se v tem položaju ni mogel družiti. Sicer pa Bog ne daje večje nesreče! Če bode hotel in če bo treba, seznanil se lahko in priličneje na samem mestu.

Pol ure še je moral čakati, predno je voznik bil pri volji, misliti o daljšem potu.

DRUGO POGlavJE.

Mrak je bil že, ko se voz ustavi pri županovi hiši v vasi Volčjak "Božji prst" v znamenju smrekovega vršička nad vrati je pričal, da je župan tudi kremlar v vasi. Golorok, a pipo v ustih in z nekakim predrzno izpostavljenim trebuškom je stal ob županu na pragu; njegovega kolena se je držal trileten sinek v prilično umazani sami srajci in boječe opazoval v Volčjaku nenavadno prikažen, civilno obloženega človeka, kakor je bil inženir, a hišna dekla, ki je šla ravno iz hleva, je brzo smuknila ob zidu, kakor seme, ker je je bilo agram gospoda, kajti ni je bilo ti črne suknje, kar je kapljan hero pobiral in potem adjunkt z Lirčiem na komisijonu tu pil.

"Bog daj, Bog daj, dober večer," vpilje kremlar — "so prišli, gospod, so prišli!" — Rekši, vede dočlepa v izbo, kjer je bilo zbranih še več radovednih vaščanov, kajti prihod inženirjev je bil eden najvažnejših in največjih dogodkov za zapuščeni, od velike ceste oddaljeni Volčjak, zato je že več tednov svojo senco pred seboj metel, kakor se pravi o vseh imenitnih in velikih dogodkih tega sveta.

Sami kmetje so bili v sobi. Umolknili so vsi, tudi Lisee ni imel veselja govoriti, le kremlar župan, ki je bil gospodi valjanejši in zaradi svoje spretnosti med sosedi močno obeludovan, on je hotel pripovedovati, kako in kaj je z gospodom, kako ve lete star pravice so obeludanje ljudi od nekdanj v tem gozdu, a sedaj, ko je odpravljena tiaka in desetina, maloma gospoda niso hoteli več odkazovati lesa, kakor da ne bi Bog dal mu rasti po noči in po dnevi za vse ljudi. Pravdo so pravdali. In po pravdi je prilo tako, da prevzemajo kmetje del gozda od Dolgoletja do Sive peči v last, kar je sicer premalo, pa vendar boljše, nego nič; kajti z njimi gospodi, ki so po kamelijah, ni dobro se tovaršiti, tisto pravico ti jutri jemajo, katero si danes še puščaš. Če prej imamo umerjeno in v malo dejano, prej smo brez skrbi.

Župan znaša vsa pisanja, tisto se stvari, na mizo in jih razgrinja po mizi, po znamenjih poznajo, katero se tiče tega in onega, ker razumeti jih vam ni mogel, bila so nemaka, čisti plod potujočega uradovanja, kakršno se v poznih zdravni pameti po Slovenskem nahaja skoro še vobče.

Mat. županja je pripravila večerjo, ki je bila precej po kmetiško narejena, vendar noč je bil naš priptopnik truden in lačen.

Tudi kmetje so bili sčasoma zgovorni in dvotipni in se spraševali za veliko naviteto, kakor otroci. Lisee je imel potrpljenje z njimi in jim je odgovarjal ter razkladal, zakaj in kako se more na papirno mapo narisati tudi istinito zemljišče, da drugemu ostane razločno, kar se je metom čudežno modro zdelo in gledali so svojega inženirja, kakor nekaj posebnega. Čenek Vitrin, najstarejši med njimi, je zaklel, da maščevati ni dosti "kumštaje", kakor tako na papir zapisati, da čez sto let še pisnouičen gospod akuratsno najde, kje je postavljen mejnik.

Lisee se spravi spat v "najlepšo izbo v Volčjaku". Kajti na ta način dvorjani si dšti, mu je bilo kmalu odveto. Kot mestni človek kmetškemu humorju ni bil vajen.

Ta noč je bila čisto navadna noč, taka, kakor je preživljal Bog ve koliko tisoč preprostih ljudi, ali vendar je bila za Lisee nekako odločilna, čeprav ima način tega odločenja tudi svojo smešno stran.

Utrujen je bil Lisee jedva zaspan in razni dnevniki vtiski so se mu kot sanje po možganih počeli razpletati — pódoba krasne, a nič kometne sopotvalke je bila vmes med njimi — ko je bil uemilo moten.

Prebudi ga — oprosti bralka, življenje je polno prave — neprijetni čut arbečlee po životu. "Bohne", si misli in pomaga si, kakor si v takih stiskah obdeli trpljenč človek pomagati more, ali zastoj poskusa izgova zaspati. Nobena kletva no pomaga, potrpeti je treba do jutra.

Znan neprijeten duh mu udari na nos. Hitro plane iz postelje, dotiplje uzigalce, naredi luč in vidi, da je živa istina: stenele so žviga-žvaga bežale po rjuhi pred svečo. Stenele, zanj največja grozoba. In ta soba je bila namenjena njemu za stanovanje! In v najlepši hiši v vasi je bil nastanjen! Rajši vse popustiti in bežati v mesto nazaj, nego tu biti v takem gnezdu. Kako ljudje morejo biti tako nečisti!

Nič več ne more leči, dasi je močno zaspan. Običe se in hodi gori in doli po sicer še res čudni laži. Dolga noč je bila in mučno čakanje. Iz svojega kovčega vzame to in ono knjigo, da bi čital; a komaj začne, lezejo mu trudne oči vkup in opustiti mora. Naposled se vendar začne daniti, vstanje dekle, vstane gospodinja, tudi Lisee gre na plano polje.

Župan se začudi, ko čuje inženirjevo hojo in grožnjo, da tu ne ostane, da hoče ali drugo stanovanje, čedno in snažno, ali pa odide. "Kaj vraga! Proklete stenele, jaz še vedel nisem zanje," meni župan.

"Kdo neki bode zavoljo teh stenic že bežal? Soseca je bil lani gad pčil, a še ni umrl. Toliko nas je ta grozna stvar veljala denarja, zdaj pa bi

zavoljo treh prokletih stenic morali zopet z ničim in hudičem vse pustiti!" — "Te proklete stenele," je odmevalo iz ust sosedov, ki so bili posvani na posvetovanje. "Anti so gospoda melkuhni in zanki," šepče prvi. "Od ene stenele ne bode erknil ne!" meni ljubeznivo drugi. "Poparite posteljo z živim krompom, pa bode dobro," receptira tretji županu v vzemirjenem Volčjaku, kjer ni bilo nobenega drugega kvartirja za gospodo.

A inženir ni bil s tem zadovoljen. Drugo danovatje! Če ga v vasi ni, pa v sosesčini.

Ali do bližnje faze, kjer je bilo paš lože gosposko, t. j. sploh kako stanovanje dobiti, je bilo uro hoda. Ker je bilo že iz Volčjaka precej daleč do gozda, odreka Lisee naravnost, da take daljave neče hoditi, da mu potem morajo preskrbeti poseben voz za ves dan. Kmetje pa so prvi škopli, a drugi imajo sploh le voljo za vozno živino konj in voznik — en sam je bil v vasi — ož, to bi bilo predrago.

Župan skliče še nekaj mimoidočih župljanov in vsi med seboj se resno posvetujejo kaj storiti. Tudi novo došli so zdi grozno neupravičeno, kako morejo tri stenele, za katere se noben pošten Volčan ne bi niti zmenil, gospodu, ki pri njih tak "lep" denar služi, presedati in ga celo odganjati.

"Ali tu se ne da nič opraviti, ta človek je svojeglav, in Bog ve, ali bi drugega dobili, ali ne," pravi župan. "Kam ga denemo, kaj pravite?"

"Ko bi se v gradu dobilo?" reče eden.

"I bogme, ko bi ne bila gospa, tako čudna, ljudi boječa in sama svoja," meni župan.

"V dobro kočjo ga denimo," pravi drugi.

"V Zobrovo kočjo!" je odmevalo od vseh strani, torej je morala biti ta misel srečna. "Po Solarja pojdi!" veli župan in kmalu pride še en kmet, ves priten in okoren. Razodenejo mu veliko zadrego, v katero je Volčjak prišel, torej naj da ključce od Zobrove kočje, ker tam je gosposka postelja, polifirana miza in kar je treba; stenele pa tudi ne bo, ker starega Zobrova dohtarja še dve leti ni bilo doma.

Ali Solar se brani dati ključce. Dohtar Zober je hude jeze mož, za kraken svet, kaj bi dejal, ko bi prišel in našel kakega tučja v svoji izbi. Tega pa ne! Začne se parlamentiranje z županom in Solarjem zaradi ključa v Zobrovo hišo in ko Solar čuje, koliko je za občno važno, da dobi zemljišče stanovanje, pravi naposled: "Poskusite prej v gradu, župan, in če tam ne bo nič, no, potem vam pa dam dohtarjev ključ, naj se pes obesi, saj ga ne bo vrag prinesel prav zdaj. Najprej v grad!"

Stanovati pod eno streho z mlado gospodično, katero je videl večerj in videti razmere, v katerih je večerj alikal neobičajne stvari, je ugrajalo Liseu, ko ga župan povabi, naj gre z njim v grad stanovanje iskat. Nenavaden njegov položaj je moral odbiti tu vsak pomislek, sicer pa tudi ni nameraval zahtevati kakšne posebne gostoljubnosti, "saj ljudje tam so gotovo omikani," je menil.

TRETJE POGlavJE.

Gresta z županom.

Gradišč Pražanek, kakor je bil Lisee iz aktov pri županu že snoči razbral, sedaj lastnina grajske gospe Marije Langmanove, (kdo se bo nemškemu imenu pri nas čudil, ko so po graščinah, šal, da največ tuji naseljenici), ta grad je bil na vzvišenem holmu — kakor vsi, v lepem zakutju pod gozdom in hribovjem. Več potov in steza je vodilo do njega. Nekdaj se je tudi na vse strani braniti dal, vendar sedaj je bil prekop okoli gradu zasut in samo še na severni strani je kazal okrogel zid, da je bil tu nekdanji stolp. Drugi deli so bili kasneje zidani ter je že predzadnji lastnik bil mnogo pordel, kar je bilo preveč. Okoli grada so bila gospodarska poslopja.

Pred vrati je rasla kočasta lipa, okoli nje debela je bila živa klop s posejano in poltačeno kratko travo zarasla. Na tej klopi je sedela pri nekem debelu mlada gospodična, ali ko ugleda prišleca, smukne preplašena hitro v vežo. "Mlada je, zato je boječa," si misli Lisee, ko prideta do večnih vrat, do katerih je vodilo pet širokih stopnic.

"Teta, pojdi sem!" se je razlegel prosoje glas po veži, baš, ko sta imela vstopiti Lisee in župan.

Iz izbe v vežo stopi Liseu naproti od večerjnjega pota znana stara ženska z dolgim nosom. V tem hipu, ko mu je bila prav blizu s svojim koščenim licem, se mu je zdela skoro grda in sodil bi jo bil za hudobno stvar, kdor sodi po zunanosti in po prvem vtisku.

"Kje so gospa, midva morava govoriti z gospo," vpraša župan z malo respektom.

Lisee se je stoprav zdaj videlo, da je on pravzaprav smešna figura v sedanjem pred stenicami bežečem položaju in ker se je začel bati, da ne bi župan spravil teh posteljnih sovražnikov človeškega nemežnega rodu tu pred lepo gospodično v neupodoben govor s svojim grobim jezikom, in njega potegnil v zadrego, sklene lotiti se stvari sam. Ker je čul gospodično prej klicati "teto", obrne se do stare in se ji predstavi, kratko razjasni svoj položaj in izreče svojo prošnjo, s pristavkom, da je morda tembolj opravičena zmožna, ker je on v tem kraju v poslu, ki se tiče ne le vaščanov, nego posredno tudi grada Pražanka. Obenem pa še dostavi, da bi bil gotovo tih in ne nadležen gost, za katerega, ako tako želi, niti ne bi znal, da je tu, ker mora itak ob lepem vremenu skoro po ves dan na prostem delati. V vasi, šal, stanovanja ni mogče dobiti.

Župan volčanski pa je bil v tem zvedel, da je grajska gospa pri delavcih na bližnjem polju. "Gotovo so dobre volje, če so na polju, jaz grem tja, le tu ostanite, zdaj vse opravim jaz sam," pravi in odide.

"Počakajte!" kliče teta, toda župan le z glavno odmaje in odide.

"Mi se že od večerj poznamo, če se prav spominjam. Slutila avo še večerj, kdo ste, ker sva poznali vašega roznika."

S tem mu pokaže stol pri veliki kameniti mizi, ki je stala v velkem kotu pri vratih. Lisee sede, rekši, da bi se bil že večerj medpotoma rad predstavil, a si ni upal.

(Dalje prihodnjik.)

Janko Kersnik:

Nedoljska pisma.

III.

"Čujte, gospod doktor, kdo pa je vendar ta Teinrich Heine, ki zna tako lepe pesmi 'kovati'?" me vpraša one dni belolasa ljubljanska gospodična o priložnosti, ko sem jo po "Zvezdi" gorindol spremljeval ter jo iz golega prijateljstva do njenega očeta, glasovitega nemškega ustavaka po svoji moči zabaval. "A, to je nekov vatorizec pri Mayerju", odgovorim prav nedolžno.

"To ni mogče, saj bi ga morala poznati; še večerj sem bila tam," se izgovarja potomkinja Hermannina in Tunselde.

"Meni se pa to ime celo znano dozdeva," omenja njena dva leti stara sestra, a obedve obrneta pozor na mimogredečega lajtnanta, — in pozabljeni mimo korakal; a jaz sem revici potolažil z opombo, da se bližamo še koncu meseca, in to je marškomu kaosa prahu, avile in čipkastih robcev, kar je bilo vse lastnina lepe gospe, prevzel pozornost, — hvala bogu, da študiram vsak mesec dvakrat "Bazar" in "Viktorio", zakaj sicer bi bil tejastranski izobraženosti mojih devotk nasproti ostal na suhem.

Gospica moja! Vi ne veste, kako lahko človek dandanes na suhem ostane, — dandanes, ko vsak v vsako reči toliko govoriti ve in zna, vobče a je vendar puhel in suh kakor pomeranče, ki jih se zdaj prodajejo. Tako na priliko je gospod Zima ali Sima, — jaz ne vem, katerega imena ga je gram, vem, da je spisal "preisgekroente Abhandlung ueber Maedchen-erziehung" — sloveča "Vorstadtzeitung" jo je kronala in dva tolarja sta bila "Preis", — ta slavni mož torej je bil v neki družbi vprašan, kateri filozofski sistemi daje prednost, — in revež je bil na suhem.

Ravno tako se je godila njegovemu principulu in protektorju gospodu Pirkeju, ko ga je nekdo vprašal, ali se baš še spominja leta 1848, ko je bil on, namreč Pirker, "nationalgardist" ter je hodil z belomodrdecim trakom čez slovensko čuteče prsi "po straži gorindol" — revež je bil na suhem. Ravno tako se je godilo podpredsedniku ljubljanskega katoliškega društva in predsedniku naše narodne akademije (?), Slovenske Matice, ko je bil neki petek v gledišču ter skozi daljnogled opazoval "lepo Heleno" v njeni naravnosti. Njegov liberalni sosed ga opomni, da je danes petek, in da mati katoliška cerkev prepoveduje v petek zauživanje mesa — revež je bil na suhem.

Pravijo sicer, da so si vsi ti gosposdijske suhoga zopet na mokro pomagali, kakor krakovski karpji; da hodi gospod Zima ali Sima v pravo "filozofsko mirnostjo" čole ogledovat, da gospod Pirker v spominu na leta tudi prav mirno uživa svoje diete in da si je rešeni gospod doktor živo v sree vtisnil opomin sosedu v gledišču ter da "špila" sedaj v čitalnični prvaški sobi svetega Antona Puščavnika, ker ga običe včasih hudobni izkušnjave v podobi "Brenčelna", da bi mu "puščal", ne za kri nedolžnosti, oh ne, temveč zopet za kakih toliko in toliko forintov v znane namene. Pomislite, gospica, kakov predmet za čopie Correggia!

Se o gospodu grofu, našem predsedniku, bi Vam rad eno povedal, kako se mu je enkrat tudi taka godila, pa bojim se, da bo ta glavni urednik "Slovenskega Naroda" naredil rdečo črto čez vse, in h koncu ostanem še jaz s svojim pisalom na suhem; saj veste, da stoji angel pravice, gospod Ahčim, vedno vrati, ne z gorčim mečem, temveč z dolgimi prsti, ter gleda, da bi kaj pograbil; in mož bi nam znal potem pridigovati, kakor "gaspud oreprestar" Ribničanom: "Ve, kruote, ste se bili preveč krotiti zečeli, zetu vas je bug a tem debelim očesom pogledav in z debelim pavcem potipav. Jest vam torej dam ta svet: več se ne krotite!"

Vaaj tako menda so goverili tudi ti veljavni gosposdijske one dni patrom jezuitov in Repnjah. Verjemite mi, gospica, minister Streumayr ne bo prav nič vesel te nove dogodbe, posebno sedaj; ko je jel radikalne šolmastre v delo jemati, in morda doživimo, da bo naš grof zopet enkrat — na suhem ostal ter spoznal, da so mu zastojni laborjeve vence vili po

širnem Avstrijskem, povod "wo die deutsche Zunge klinget." Pa pustimo mu veselje, bog da bi že spal na svojih lavorjih. Znamenje časa pa je, da je naš Pirker obmolknil in da se stiska za grmo-vje ustavovernega kimanja. — Gospica! reciva mu z Miranom: "Ti paznouiho zajčje trepetunstvo!"

Pa glejte, kam človek zaide! Govoril sem o nedolžnih ženskih toaletah, in prišel sem nevede na tako nevarne reči. In Vam, blaga gospica, danes še nisem povedal, kako narašča od dne do dne moje hrepenenje po Vas, sedaj ko kaže minuli pomladnji evet že pozost svoj sad. Po širni ravnini maje zrelo žito zlato svoje klasje, in kmalu morda že jutri, pridejo žanjice; — po travnikih pa pada pod svetlo koso travica za travo, in zvečer doni iz ust domu gredo-čih fantov:

Leži, leži mi travnik, oj travnik pokosen; sred travnika pa rožni evet, pozabljen, posušen.

IV.

"Also, der Frosch!" je dejal znani profesor Konjšek, ko je bil posadil svojo dobro vzdrževano telo za gimnazijski kateder ter s svojimi okornimi prsti segel v globoko tobačnico; in z vzvišenim, pa vsled obilnega tobakovega užitka ne ravno mlo donečim glasom je nadaljeval zanimivo svoje prirodnoznanstveno predavanje blizu tako le: "Pa so sedele zvečer kraj mlakuže; pa je dejala ena: 'Kaj bomo jele?' — 'Grah!' — odgovori druga, 'Je ga, le ga, le ga, le ga!'" so vpile vse druge v koro.

Gospica! Mnogo let je že minulo, odkar je Vaš Baptista užival take in enake zlate nauke in pomagal s svojim smehom stresati slavne oboke muzejakega templja. In kolikokrat mu je omenjeni pedagog z rolničim glasom zatrobil na uho: "Oobejs! štedirengo na kovi!" Pa Baptista je ni na kol obesil, in akoravno je moral brez uade romati po belem svetu, kjer mu je bila "sreče dar klofuta", — a propos, gospica, povedati sem Vam hotel, da ona žabja večernik molitev, koje sem postavil na čelo svojemu pisnu, še ni izumrla med človečanstvom, v nov dokaz ene najglavnejših postav Darwinove teorije.

Našel sem jo v vsej njeni saharški nagoti, stavljenjo v sekirice, ki jim pravijo "moderne Blasierheit", in to je krivo, da sem malo melanholičen postal, — oprostite, blaga gospica!

Ta notar dr. Julius Repič je tipus ljubljanskega nemškutarja. To je sicer prvi prav malo, drugič pa prav nič. In jaz bi o tem možu v svojih pismljih trdovratno molčal, kar bi mu morda še prijetno bilo, ko bi gospod ne bil vzbudil v meni spomina na bilo žabjo pesem, in to nekega večera, ko sem po nesreči čul njegov predsedniški govor v slavnoznanj notarski sobi pri "zlati zaponi!"

Gospica, to so Vam brateli, ki se zbirajo tam slehrni večer! Dr. Repič je sproži: "Kaj bomo je-li!" "Grah!" in "le ga, le ga, le ga," odgovarja unisono korenjaški chorus. Naš današnji junak je brat znanega "Guillotine-politkarja" Lašana, to se pravi: on zastopa "galgenpolitik". Jaz sam sem ga čul, kako je pridigoval svojim somišljenikom, da proti slovenstvu je ni "žavbe", kakor njegov izrek: "Diese Leute muss man alle haengen." Hvala Bogu, da mo že par stoletij prej zagledal tuči tega sveta, temveč da je

poklican v naših razveljenih žih kot živ "momento mori" trb biti nam na uho zavrženi testament zatonulega veka, in da je izvoljen v vrsti mnogih drugih prodajati nam nepodni poro svojega duha — "von der Gedankens Blasse angekraenkt."

Njegov oče, stari prefekt ljubljanskega liceja, je bil čisto drugi mož. Neumrlj Prešeren ga tudi ni pozabil v svojih puščah; saj pravi:

"V ljubljani je možič, ki misli, da je ptič; pa je le ptiča kosič — Repič."

In ta mož je vzel enkrat svo jeja sinčka Julija, današnjega notarja v delo ter mu je kot skrbnik oče priporočal svoj zlati izrek: "Man muss Kopf und Herz haben, mein lieber Julius." Pa naš Julius je pozabil vse, ah vse in sedaj, izgovarja brez glave svojo brezarčn načela slehrni večer v bratovski družini pri "zlati zaponi!"

Gospica! Vi veste, da gospod Ahčim, loški kandidat et consentes, konfiscira navadno zato, ker je spisan. Mojemu Repiču pa so konfiscirali vso "mrtvačino" in "ofolenge" samo zato, ker še ni so bile spisane in končane. Sam bog torej vedi, kdaj in kako se temu ali onemu veljaku ustreže.

Od tedaj pa, odkar je propadel naš Julius tej pograbljivi usodi, je počel še huje razhajati. Pozno čez polnoč ga še lahko čujete o zgoraj omenjeni snovi pridigovati, žalibog le uscom, ki so ga še navajena. In kadar mu politike zmanjka — pravijo, da se mnogokrat zgodi, — obrača mož pobojno svoje oči do podob, ki vije se po stenah.

Gospica! To so Vam podobe, slikanje, skoro bi rekel, z barve bogatim čopičem Tintoretijevim, bog se usmilil, v duhu, in domisljil ji Bocaccia in Casanova. In iz njih piše mož novo zalogo razsajajoče moči in udrihaajočih kreposti.

Gospica! Ura je bila dve čez polnoč, — jaz sem samotni pil svoj četrti vrček piva — nikar ne sodite slabo o meni — in notar Repič se je odpravil domov. Počasi je šel, in jaz sem ga spremljeval v duhu na njegovih potih. Zanimivega se ni nič prigodilo, samo ko je odpiral naš enak vrata svojega stanovašiča, je moj ga kot medium siemljajoči duh ščitiral nehoti kitico znane narodne pesmi:

"Pa me žena je čakava, je po nemško šrajeva"

in — gardine zakonske postelje so se jele melanholično gibati. Blaga moja gospica! Kaj ne, čudno se Vam dozdeva, da o tako obkurnem človeku toliko pišem. Pa glejte, segel sem enkrat med družbo, blaziranega nemškutarstva in — Repič mi je v roki ostal kot pravi tipus svoje sorte. Enaki so vsi brez izjeme!

Sedaj pa ga hočem, Repiča nemreč, posaditi zopet nazaj na njegov temni prostor, in tam naj med svojimi na tihem raste in evet, — kakor spomladi vijolice na Vašem vrtiču; — gospica odpušite mi nerodnost te primere — pa nekaj lepega mora svojemu današnjemu junaku vendar povedati Vaš Baptista.

(Dalje prihodnjik.)

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjiševna matica S. M. P. J.

COLUMBIA GRAMOFONE

od \$30.00 — \$250.00.

VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH

Imam nove zalogo nemških importiranih "Homocord" rekordov.

Bresplačne cenike dobite pri:

Victor Navinšek, 331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA.

DO JUNIJA MESECA, 1924

6426 OSEB SME PRITI V AMERIKO.

Ako nameravate vašo ženo, otroke ali sorodnike dobiti sem, plašite takoj men in jaz vam vredim vse potrebno.

Posiljam denar v domovino! Hranim vlogo!

POTNIŠKI ODELEK!

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City